

of hun leden wel op de goede plaats zitten. Het zijn al te vaak maar menschverzinsels die zich redden zoo goed en zoo kwaad ze kunnen”.

Op die gebreken van George Cruikshank zal ik straks terugkomen, maar nog wil ik even het beeld, dat Baudelaire van hem geeft, nader bezien. Hij noemt Cruikshank vooral groot in het groteske, en bepaalt nader dat groteske bij hem als te bestaan in „de uitbundige heftigheid” in gebaar en beweging, en het explosieve van de uitdrukking.

Het komt mij voor dat Baudelaire hier den enorm veelzijdigen teekenaar te zeer van één kant bekijkt, misschien slechts een deel van zijn werk gekend heeft. De uitgelaten caricaturist, dien hij hier beschrijft, bestaat, maar hij is niet de geheele teekenaar, en zelfs niet de geheele humorist. Ook Thackeray's uitspraak, dat men niet moet glimlachen bij Cruikshank, maar hardop lachen, is een slechts betrekkelijk juiste. Men zou in dien trant doorgaande kunnen beweren, dat deze teekenaar in zijn illustratie van de meer tragische momenten bij zijn schrijvers, steeds naar het melo-dramatische neigt. Er is wel degelijk een stiller, zachter humorist in hem (en dan is hij de eerste, en verbreekt een traditie) en ook een fijner dramaturg. Bovendien is de mimiek bij hem over het algemeen minder woest dan bij Rowlandson. Ik kan de definitie van Baudelaire dus niet heel gelukkig vinden en voor mij ligt het verschil tusschen George en zijn voorgangers vooral daarin, dat hij meer geconcentreerd, intiemer, meer stemmingskunstenaar is dan zij.

Maar de beschuldiging die Baudelaire uitspreekt, te midden, nog eens, van een rijkdom van loftuitingen aan zijn geest en verbeelding, is ook niet volkomen verdiend. Men kan den man die, vooral in die tweede, ongekend vruchtbare periode van zijn werk, in elk detail dat hij teekent van een buitengewone zorgvuldigheid blijkt geeft, die nooit één onderdeel voor het groote effect ver-

waarloost, zelfs waar dit effect het hevigst is, niet een teekenaar met te weinig conscientie noemen, men kan hem, met zijn rake karakteristiek zelfs geen zwak teekenaar noemen. Niettemin heeft Cruikshank zonderlinge... afwijkingen als teekenaar; men heeft er veel over geschreven en veel nadruk opgelegd, en zij zijn natuurlijk uitgespeeld in den tijd toen een andere, meer wetenschappelijk onderlegde school van illustrators opkwam. Het is inderdaad vooral in zijn menschenfiguren dat somtijds — maar ook werkelijk slechts sporadisch — die gebreken aan te wijzen zijn en zelfs wel heel hinderlijk kunnen wezen. Hij is door gewoonte en aanleg een teekenaar op kleine schaal; de boeken die hij illustreerde waren octavo-deelen en de prent zelden meer dan drierivende van de bladzij. Op grooter formaat liet zijn zin voor organisme hem wel in den steek, en de menschenfiguur wordt slap en onbelangrijk. In de typen van minder sterk-uitgesproken personages, de helden van romans bijvoorbeeld, is hij vaak onuitstaanbaar saai; mooie meisjes kon hij maar zelden creëren (een tekortkoming van ondergeschikt belang die hem natuurlijk veel is nagehouden) en zijn kinderen zijn meestal even weinig aantrekkelijk als die van onze oud-hollandsche kleinmeesters, waar tegenover dan weer staat dat zij dikwijls onuitsprekelijk grappig zijn. Als teekenaar van het volk, den kleinen man, en van den burger uit zijn eigen dagen was hij onovertroffen, maar de „heer” en de „dame” kent hij slechts, gestoken in het weelderige barokcostuum van de achttiende eeuw. Zijn manierismen — het zijn er slechts enkele — zijn pijnlijker dan die van Rowlandson, omdat zij niet de minder mooie uitingen zijn van een roekelooze virtuositeit en overmoedige vlotheid, maar een kinderachtigen, zelfs ietwat stompen indruk maken: deze Homerus valt te onverwachts, te zielig, op zoo ongelegen momenten in den dut! Tusschen prachtig getypeerde koppen vindt men wezenlooze, veel te langgerekte